

De helft van mijn carrière is voortgekomen uit toevalligheden' Robert Long staat na ziekte weer op de planken

Tekst Evert Visser (www.evertvisser.nl)

HAARLEM - Onbevangenheid, rust, nuchter nadenken en vooral geen plannen maken. "Want het leven verloopt toch altijd anders." Dat kenmerkt Robert Long, de veelzijdige zanger, theatermaker en schrijver. Lees het verhaal over acht maanden noodgedwongen thuiszitten, een veelzijdige carrière en zijn visie op werk en leven.

Long zit in een restaurant in hartje Haarlem aan tafel en rookt een sigaret. Hij is geïnteresseerd in mensen en interviewt daarom de redacteur van deze krant. Daarna worden de rollen omgedraaid en praat hij honderduit over zijn ziekte.

"Op een gegeven moment liet ik een pan uit mijn poten vallen. Toen dacht ik, wat raar. Ik laat nooit een pan uit mijn poten vallen. En ik struikelde wel eens. Ik dacht, misschien moet ik een nieuwe bril hebben, dat zou best kunnen. Dat heb ik laten onderzoeken. Niemand vond iets. En na veel gezeik kwamen ze erachter dat ik artrose had in mijn nekwevels. Dat is verkalking", vertelt Robert Long.

Een operatie en een acht maanden lange herstelperiode waren noodzakelijk. Daarom moest de artiest vorig jaar zijn theaterprogramma 'Brand!' vroegtijdig afzeggen. De operatie lukte goed en Long is terecht opgelucht. "Het was een riskante operatie, want door de nek loopt het ruggenmerg. Als je ook maar even iets mis doet, dan ben je meteen de lul. Je kunt verlamd raken. En de operatie verliep via mijn strot, dat zit vlakbij je stembanden. Dus daar was ik wel bezorgd over."

Daarna moest Long rust nemen en mocht hij volgens eigen zeggen 'geen bal doen'. Long: "Ik kon niks en liep met een stok. Ik mocht niet eens schielijk omkijken. Ik was ineens heel erg bejaard." Maar toch heeft hij de verplichte werkpauze niet als zeer vervelend ervaren. "Ik dacht, ik ga lekker op mijn reet zitten en televisie kijken, want ik kan toch niks anders. Maar na een week weet je dat ook hoor. Dan denk je, Jezus Christus, vanavond weer Lingo."

Maar is hij dan niet verslaafd aan zijn werk, is hij niet in een gat gevallen? "Nee, dat heeft er niks mee te maken. Je moet dingen kunnen accepteren en daarin ben ik heel makkelijk. Maar natuurlijk was het wel vervelend om een theatertoer halverwege te moeten afzeggen. Er moest van alles geregeld worden."

Ommezwaai

Robert Long heeft een lange en veelzijdige carrière achter de rug. Hij zong op veertienjarige leeftijd in de Utrechtse band The Yelping Jackals, maakte daarna vier hits met de Utrechtse popgroep Unit Gloria en scoorde begin jaren 70 nog twee solohits. Later maakte hij met veel succes Nederlandstalige nummers, hij schreef theaterprogramma's, een toneelstuk en musicals zoals Tjechov en werkte samen met bekende mensen als Dimitri Frenkel Frank en Leen Jongewaard. Hij presenteerde ook het televisieprogramma 'Mijn Geheim', het televisiespel '10 voor Taal' en een documentaire over taal. Maar wat vindt hij eigenlijk het prettigste om te doen? "Het is een goede combinatie. Dat houdt alle dingen fris. Maar ik vind schrijven eigenlijk het leukste. Dus het maken. Je begint met iets dat er nog niet is en dat langzaam ontstaat."

De artiest maakte in de jaren 70 een switch van Engelstalige muziek naar Nederlandstalig en van popmuziek naar kleinkunst. Volgens Robert Long is dat goed verklaarbaar. "Ik was altijd al een groot liefhebber van kleinkunst. En popmuziek hoort bij je leeftijd als je jong bent. Popmuziek begon in die tijd net zo'n beetje uitgevonden te worden. Daar wilden wij aan meedoen. Maar toen ik wat ouder werd en tegen de dertig liep dacht ik... ik wil niet op mijn negentigste jaar nog popliedjes op het podium zingen. Het is ook een hele vluchtige, op hits gebaseerde wereld. Daarom ging ik naar het theater. Theater hangt niet af van hits. Het is een soort opbouw van wat je de afgelopen jaren hebt gedaan."

Voor een ander

De artiest verklaart dat zijn werk altijd ergens over moet gaan. Hij schopte in de jaren 70 tegen heilige huisjes aan zoals de kerk en schreef en zong ook over taboes zoals homoseksualiteit (Long is zelf homoseksueel, red.). "Dat hield mij toen bezig. Ik zeg altijd: als je iets doet, dan kan je dat het beste vanuit jezelf doen, omdat je daar de beste visie op hebt." Toch heeft de theatermaker ook waardering voor de luchtige genres. "Ik kan ontzettend jaloers zijn op figuren die gewoon tra la la kunnen doen, die mensen een hele avond kunnen laten lachen, zoals André van Duin. Maar dat zit niet in mijn aard."

Robert Long zegt de broodnodige inspiratie voor zijn werk te kunnen oproepen. "Dat doe ik als volgt: ik maak het hele jaar door notities in een map. Dat zijn ideeën die ik dan later verder uitwerk. Maar dat is niet altijd zo gegaan. Als je jong bent, dan denk je altijd dat je inspiratie moet hebben. Dat is niet waar. Je kunt niet wachten tot je inspiratie hebt, want dan gebeurt er nooit iets."

Long kijkt tevreden terug in de tijd. Hij krijgt nooit een onbehagelijk gevoel als hij een liedje van vroeger terughoort of denkt aan een theaterprogramma. "Dat is zinloos. Want op dat moment was dat het beste wat ik te bieden had. Daarbij komt dat ik niet snel tevreden ben met wat ik doe. Als ik op een gegeven moment vind dat het goed is, dan ga ik er ook vanuit dat het goed is." Ook als Robert Long liedjes schrijft voor een ander, dan is hij niet altijd tevreden over de uitvoering ervan. "Ik denk nooit dat ik het beter kan, want iedereen doet z'n best natuurlijk. Maar het gebeurt wel eens dat ik denk; dit is het net niet. Dat zou ik anders gedaan hebben. En dan zet ik het later op een eigen cd of zo."

Programmaboekje

Robert Long praat nuchter over de toekomst en maakt doorgaans geen specifieke plannen. "Nee, dat heeft geen zin, want ik kan morgen wel dood neervallen. En bovendien: de helft van mijn carrière is voortgekomen uit toevalligheden. Er zijn nog nooit twee jaar voorbijgegaan zonder dat iemand tegen mij zei... zeg, we hebben een idee, vind je dat niet leuk? En ik vind het altijd interessant om dingen te doen die ik nog nooit gedaan heb, als ze leuk zijn. En als dat niet gebeurt, dan ga ik lekker door met mijn eigen dingen."

Robert Long noemt enkele voorbeelden. "Dimitri vroeg mij na het uitkomen van mijn eerste langspeelplaat of ik met hem een nieuw programma wilde doen. En ook de presentatie van het tv-programma '10 voor taal' is een goed voorbeeld. Men vroeg mij of ik een screentest wilde doen. Dat vond ik leuk. Maar na het zevende seizoen dacht ik, nou vind ik het niet interessant meer. Zo zit ik in elkaar. Laatst vroeg men mij of ik de hoofdrol wil spelen in een musical. Maar daarvoor heb ik nu geen tijd. Maar als ik straks wel tijd heb, dan doe ik het misschien wel."

Maar natuurlijk moet Robert Long wel een theatertoer ruim van tevoren plannen. "Als ik over twee jaar een programma wil doen, dan moet ik nu al weten waarover het gaat. We moeten het theater boeken en ik moet tekst voor een programmaboekje schrijven. Maar op dat moment weet nog niemand wat we gaan doen. Daarom staat er ook altijd slap gelul in zo'n boekje."

De artiest gaat eind dit jaar een klein toertje met kerstconcerten doen. "Ja, en daarna ga ik een halfjaar of een jaar niets doen. Althans, dan ga ik schrijven voor bijvoorbeeld een cd en een theaterprogramma."

Vangrail

Robert Long zou graag nog eens met cabaretier/stand-up comedian Marc Marie Huibrechts op de planken willen staan, als hij mocht kiezen. "Hij is uitermate geestig en ook heel ontroerend. En dat gaat soms naadloos bij hem over. En hij zingt mooi, hij heeft een hele mooie stem. Hij heeft ook niet dat schreeuwerige wat de meeste cabaretiers en stand-up comedians hebben. Daar word ik na een kwartier toch erg moe van. En er is nog een reden. Ik ben nu al een oude heer, dus ik zou het leuk vinden om met een jongere man als hij te werken. Met oud en jong, daar kun je leuke dingen mee doen."

Longs visie op de maatschappij en zijn muzieksmaak komen aan bod. "Ik vind alle soorten muziek leuk, tenzij ik het niet leuk vind. Dat is een beetje een lullig antwoord, maar het is wel zo", vertelt hij. Maar Long vindt overigens wel dat er momenteel qua popmuziek veel rotzooi wordt gemaakt. "Je hoort een hit en dan komen er zes stukjes achter aan die er op lijken. Je hoort dus de kopieën. Daar word ik niet erg opgewonden van. Kijk, als ik een origineel ding hoor, dan vind ik dat wel leuk."

Wordt Robert Long nog wel opgewonden van zijn eigen muziek? "Ik luister niet naar mijzelf, behalve als ik ergens mee bezig ben. Dan luister ik de opname af als ik in de auto zit. En als het na drie keer gaat vervelen, dan heb ik iets verkeerd gedaan. Dat gebeurt wel eens", zegt hij. Long is ook geen radiodier. "Als ik thuis ben, dan heb ik sowieso al geen radio aan. Onderweg in de auto staat in toenemende mate Radio 1 op. Naar Radio 3 kan ik niet luisteren en bij 2 vlieg ik toch ook al - als ik niet uitkijk - in de vangrail."

Idols

Robert Long kan de hype van Idols en de hysterie rond bekende mensen niet waarderen. "Dat was twintig jaar geleden ook al een beetje zo, maar toen hoorde je het publiek nooit schreeuwen. Dat kunnen ze echt laten wat mij betreft, want dat vind ik kunstmatig. Maar dat is gewoon de tijdsgeest. Wij importeren een beetje het enthousiasme van Amerika. Al die flauwekul er omheen, met die hele verzonden publiciteitsmachine. Hij heeft een meisje, of hij heeft een kind lees je dan in de bladen. Daar gaat het helemaal niet om, want het liedje blijft vaak maar gewoon het liedje. Nee, ik zie echt liever iemand langzamerhand omhoog ploeteren en groeien. Dat zijn mensen die hun eigen karakter en hun eigen kunstje hebben ontwikkeld tot iets waarvan zij vinden dat het zo moet zijn. Dat is beter dan dat iemand er 'baf' ineens is."

Maar hoe gedroegen de fans zich eigenlijk in 'zijn tijd'? Long: "Ik stond destijds met mijn eerste langspeelplaat 'Vroeger of Later' twee jaar lang in de hitparade. Ik was toen echt god in Frankrijk. Maar altijd binnen de Nederlandse normen. Er vallen hier geen mensen flauw. En mensen gooien geen slipjes op het podium. In mijn geval wisten ze ook dat dit vrij zinloos was, natuurlijk." Hij moet lachen en krijgt op dat moment een kopje koffie van de serveerster.

Robert Long maakt even een praatje met haar en richt zich dan weer op zijn verhaal.

Mooi Italië

Robert Long leest graag en veel. "Het verveelt me zelden." Ook kan hij heel goed helemaal niks doen, vooral in de bergen bij het Comomeer in Italië waar hij woont. Het schitterende uitzicht, waarbij de zon de kleur van het landschap elk halfuur verandert, verbaast hem al zestien jaar nog elke dag. "Daar kan ik de hele dag naar zitten kijken. Dat is echt waar", roept hij enthousiast.

De artiest was volgens eigen zeggen niet bewust op zoek naar een andere woonplaats. "Ik ben in mijn jeugd wel dertig keer verhuisd; het zit een beetje in de genen van mijn familie. Weet je hoe het ging? Ik was een keer in Italië en dacht, goh, zou ik hier kunnen wonen? En op een gegeven moment blijkt dat dat kan. Want je kunt overal schrijven. Bovendien is verhuizen binnen Europa een kleine moeite. Het is zo geregeld."

Long gebruikt tijdens een toer door Nederland en België een parterre. "Het is prettig om een soort eigen bed ergens te hebben staan. Dat je niet 's avonds in een hotel voor elke borrel naar de receptie moet bellen en dat soort gelul."

Brand!

Robert Long vergeet bijna te praten over zijn theaterprogramma 'Brand!'. Deze voorstelling bevat veel muziek en mooie liedjes die gaan over zaken die gerelateerd zijn aan de liefde. Long schrijft overigens vaak over dat thema. "Want het is een onderwerp dat alle mensen bezighoudt, op welke manier dan ook."

Is het theaterprogramma een beetje autobiografisch? Long: "Ik denk dat iedere auteur zijn eigen ervaringen meeneemt. Dat kan niet anders. Maar je hoeft het niet zelf meegemaakt te hebben. Ik kan mij best in jou verplaatsen. En ik zou bijvoorbeeld een prachtig liedje kunnen schrijven over een bevalling, terwijl ik toch zelden een kind krijg." "Die kans is overigens klein, ik heb alles weg laten halen", grapt hij.

Robert Long heeft veel grote shows gemaakt. Maar het programma 'Brand!' is kleinschaliger. Long: "Daarvoor heb ik bewust gekozen. Want er kan tegenwoordig niets meer zonder gigantische decors, zonder rook en zonder nog meer licht. Al dat gedoe. Dat leidt alleen maar af van - vind ik - de essentie van wat ik wil. Ik wil juist de muziek, de tekst en de sfeer op de voorgrond zetten."

Robert Long?

De naam Robert Long is een 'artiestennaam'. Hij kreeg die bijnaam toen hij vroeger in Utrecht in de band zong. "Ze noemden mij Long, vanwege mijn lengte. Ik ben 1.93 meter lang. En ik kreeg destijds een andere naam, want je kon met mijn familienaam dertig jaar geleden in de popmuziek niet aankomen. Toen kon je niet zeggen: 'Jan de Bruin and his wild jumping' weet ik veel. Dat sloeg nergens op. Maar dat was toen. Als ik nu zou beginnen, dan zou ik denken; jammer, zo heet ik nou eenmaal. Dat hebben de mensen maar te vreten."

Robert Long wil zijn echte naam tijdens het gesprek niet verklappen. "Daar hebben ze helemaal niets mee te maken, dat kan mij ook niet schelen. Laat ze het maar opzoeken", roept hij lachend aan het eind van het interview.

Robert Long is uitgesproken, maar maakt nog niet de indruk dat hij snel het restaurant wil verlaten. Hij babbelt nog even verder, laat zich in alle rust op het plein bij de kerk

fotograferen en haalt bij de viskar een harinkje. Hij moet straks naar zangles. "Ik krijg les, want zingen moet je echt bijhouden. Iemand anders hoort weer andere dingen dan ik. Dat is belangrijk." Dan verdwijnt hij van het podium.
